

Advies

Hervorming strategische adviesraden en overlegfora

Brussel, 22 januari 2014

Adviesvraag: Adviesvraag conceptnota beperking van het aantal entiteiten bij de Vlaamse administratie, voorstellen inzake strategische adviesraden

Adviesvrager: Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Ontvangst adviesvraag: 25 september 2013

Adviestermijn: 30 dagen, verlenging van de adviestermijn gevraagd.

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 22 januari 2014

De heer Geert Bourgeois
Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands
Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Arenbergstraat 7

1000 BRUSSEL

contactpersoon
Peter Van Humbeeck
pvhumbeeck@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20140122_hervormingSARs_pvhit

Brussel
22 januari 2014

Advies hervorming strategische adviesraden en overlegfora

Mijnheer de minister

Op 25 september 2013 vroeg u de SERV om advies over een conceptnota van de Vlaamse regering waarin een hervorming van de strategische adviesraden wordt voorgesteld. U vindt het advies als bijlage. Daarin is ook een visie van de sociale partners opgenomen rond hun betrokkenheid in diverse advies- en overlegfora. Het advies moet in samenhang worden gelezen met het gezamenlijke advies van alle strategische adviesraden van 20 december 2014.

De *kernboodschap* is dat de SERV vragende partij is voor een goed werkend advies- en overlegmodel, een beter advieslandschap én een betere adviespraktijk. Clustering en opschaling van adviesraden zijn daarin een nuttige stap, maar er is meer nodig. Er zijn fundamentele hervormingen nodig om de slagkracht en kosten/batenverhouding van het bestaande systeem van adviesraden voor zowel de overheid als de doelgroepen zelf daadwerkelijk te verbeteren. De SERV heeft daarom in dit advies een aantal bijkomende ideeën en suggesties opgenomen als insteek voor het debat. Ze zijn dus niet te nemen of te laten.

De sociale partners willen tevens *zelf* verantwoordelijkheid opnemen. Oplossingen om het bestaande advies- en overlegstelsel effectiever en efficiënter te maken gaan immers moeten komen van de overheid én van de stakeholders zelf. De sociale partners willen langs hun kant de nodige maatregelen nemen om de effectiviteit en efficiëntie van de adviesstructuren en consultatieprocessen te verbeteren. Binnen de SERV is daartoe reeds een traject gestart. De sociale partners hebben daarnaast hun betrokkenheid in een aantal bestaande SAR's en andere fora herbekeken of willen die aan voorwaarden koppelen.

Een afgeleide vraag en debat in *tweede orde* betreft het voorstel van de Vlaamse regering om een aantal adviesraden bijkomend bij de SERV onder te brengen. De SERV is daartoe *in principe* bereid, indien de Vlaamse regering daartoe beslist, maar wijst erop dat zonder het vooruitzicht van inhoudelijke synergieën, op niveau van de sociale partners door hun aanwezigheid in die andere raden en op niveau van de inhoudelijke werking van de secretariaten van de SERV en de SAR's die eventueel bij de SERV ingebed zouden worden (met name doordat die laatste met thema's bezig zijn die aanleunen bij het sociaal-economische), de meerwaarde van een inbedding bij de SERV

louter logistiek is en bijgevolg beperkt. De SERV is immers geen vragende partij om te functioneren als MOD voor gelijk welke SAR.

De SERV wil tevens beklemtonen dat de inhoudelijke autonomie van de bijkomende raden die eventueel zouden 'overkomen' naar de SERV behouden moet blijven, zoals dat vandaag reeds het geval is voor de MORA en de SAR WGG. Het is dus niet zo dat de huisvesting van bijkomende adviesraden bij de SERV de positie van de SERV (-raad) of de sociale partners zou versterken. Omgekeerd is het ook niet zo dat de huisvesting van bijkomende adviesraden bij de SERV een invloed heeft of kan hebben op de bevoegdheden en samenstelling van de SERV (Raad). Hij wijst er verder op dat de concrete modaliteiten van groot belang zijn om de inbedding van nieuwe entiteiten bij de SERV werkbaar en efficiënt te houden.

De SERV is vragende partij om hierover verder in overleg te treden, en samen met de Vlaamse regering, het Vlaams parlement (dat hierin ook belangrijke betrokken partij is), en het bredere maatschappelijk middenveld vertegenwoordigd in de bestaande strategische adviesraden, de voor- en nadelen van een aantal opties nader te bekijken.

De SERV vraagt dat dit debat op korte termijn wordt georganiseerd en afgerond. Dat is nodig om de hervormingen tijdig te kunnen implementeren. Er zijn immers, afhankelijk van de gemaakte keuzes, nog heel wat praktische modaliteiten te regelen.

Wij hopen, mijnheer de minister, u hiermee van dienst te zijn geweest en zijn steeds bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

Inhoud

1	1. Inhoud	
2	1. Inleiding	6
3	2. Uitgangspunten	8
4	2.1. Waarde van advies en overleg	8
5	2.2. Ideeën en suggesties voor debat en verder overleg	8
6	3. Sociaal-economisch overleg en betrokkenheid sociale partners	10
7	3.1. Interprofessioneel	10
8	3.2. Sectoraal	10
9	3.3. Lokaal	11
10	3.4. Betrokkenheid en inhoudelijke afstemming SERV – SAR's	11
11	3.5. Betrokkenheid bij agentschappen, administraties en andere fora	13
12	4. Betere adviesstructuren en consultatieprocessen	15
13	4.1. Clustering en opschaling van adviesraden	15
14	4.2. Nood aan fundamentele verbetering	16
15	4.3. Opties ter overweging en discussie	18
16	5. Inbedding bij de SERV	21
17	5.1. Inhoudelijke autonomie	21
18	5.2. Inhoudelijke synergieën	22
19	5.3. Geschikt governance-model	22
20		
21		

22 Advies

23 1. Inleiding

24 Situering van de adviesvraag

25 De conceptnota van de Vlaamse regering inzake beperking van het aantal entiteiten bij
26 de Vlaamse administratie, bevat tevens voorstellen voor de **hervorming van de stra-**
27 **tegische adviesraden**. Over die voorstellen werd de SERV om advies gevraagd.

28 De voorstellen zijn er gekomen n.a.v. de afspraak binnen de Vlaamse regering bij de
29 begrotingscontrole 2013 dat *“de minister van bestuurszaken in samenspraak met de*
30 *betrokken vakbevoegde collega’s een aantal mogelijkheden concreet zal onderzoeken*
31 *om het aantal entiteiten te verminderen door fusies. Tegelijk zal ook samen met de*
32 *SERV een rationalisatieoefening uitgevoerd worden t.a.v. de strategische adviesra-*
33 *den.”*

34 Wat de strategische adviesraden betreft, wordt in de conceptnota de vraag gesteld: 1°
35 of er voor elk beleidsdomein wel een strategische adviesraad vereist is en of het aantal
36 dus niet fors kan worden afgebouwd en/of 2° het secretariaat van de (resterende) ad-
37 viesraden niet kan worden ondergebracht in één enkele entiteit die dan wordt geleid
38 door ook maar één topambtenaar. De conceptnota wijst erop dat de secretariaten van
39 7 strategische adviesraden momenteel minder dan 10 personeelsleden tellen (meestal
40 zelfs maar tussen de 1 en de 5 personeelsleden) en dat verloning van de meeste se-
41 cretarissen disproportioneel hoog is in vergelijking met de omvang van het secretariaat
42 waaraan ze leiding geven (salarisschaal A285-A286, A286 of A311).

43 De conceptnota bevat als concreet voorstel:

- 44 ■ Een reductie van het aantal strategische adviesraden van 12 naar 10 (of 8, zie
45 hierna);
- 46 ■ De MINA-raad en de SARO worden gefusioneerd tot de “Omgevingsraad”;
- 47 ■ De Woonraad en de SAR CJSM worden ingebed bij de SERV (met behoud van
48 hun autonomie en samenstelling, cf. huidige situatie MORA en SAR WGG);
- 49 ■ De SALV blijft als afzonderlijke adviesraad behouden;
- 50 ■ Voor de VRWI worden twee opties naar voor geschoven: inbedding bij de SERV
51 (met behoud autonomie en samenstelling) of vervanging door een raadgevend co-
52 mité.
- 53 ■ Voor SARIV en VLABEST zijn er drie opties: afschaffing, vervanging door een
54 raadgevend comité, of fusie tot een nieuwe strategische adviesraad voor in-
55 terbestuurlijk beleid.
- 56 ■ De personeelsleden van de secretariaten van strategische adviesraden die bijko-
57 mend worden ingebed bij de SERV, worden overgeheveld naar de SERV. Het gaat
58 dus om de personeelsleden van SAR CJSM (5) en Woonraad (2) en eventueel ook
59 van VRWI (9).

60

Huidige situatie	Toekomstige situatie
SERV	SERV
MORA (ingebod bij de SERV)	MORA (ingebod bij de SERV)
SAR WGG (ingebod bij de SERV)	SAR WGG (ingebod bij de SERV)
Vlaamse Woonraad	Vlaamse Woonraad (ingebod bij de SERV)

SAR CJSM	SAR CJSM (ingebed bij de SERV)
VLOR	VLOR
Mina-raad SARO	Omgevingsraad
SAR Landbouw en Visserij	SAR Landbouw en Visserij
VRWI	Zie tekst supra
SARiV	Zie tekst supra
VLABEST	Zie tekst supra

De SERV ontving tevens een aparte adviesvraag over een conceptnota inzake de oprichting van een **advies- en participatieraad handicap**. In die conceptnota wordt voorgesteld om de adviesraad handicap als autonome structuur onder te brengen bij de SERV. Hierover heeft de SERV op 2 oktober 2013 een reactie verstuurd naar de bevoegde minister¹.

Tot slot kan worden vermeld dat de SERV een reactie ontving van enkele strategische adviesraden op de hervormingsvoorstellen van de Vlaamse regering. Het betreft met name VLABEST, SARiV, VRWI, SAR CJSM en Woonraad. De SERV heeft daarvan kennis genomen en verwijst voor meer informatie over deze standpunten naar de vermelde raden.

De SERV nam tevens het initiatief om de voorzitters van alle strategische adviesraden samen te brengen om te kijken of een gemeenschappelijke reactie mogelijk zou zijn. Dat leidde tot een gezamenlijke brief van 18 november 2013 en een gezamenlijk advies van alle raden op 20 december 2013². In dat advies formuleerden de raden een aantal verbeteropties voor de adviesprocessen enerzijds en het advieslandschap anderzijds. Het voorliggende advies moet in samenhang worden gelezen met dat gezamenlijke advies van alle strategische adviesraden van 20 december 2014.

Situering en opbouw van het advies

Hierna geeft de SERV zijn advies.

De **kernboodschap** is dat de SERV vragende partij is voor zowel een beter advieslandschap als een betere adviespraktijk. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en van de raden en stakeholders zelf. Clustering en opschaling van adviesraden is een nuttige piste, maar er is meer mogelijk en nodig. Dit wordt verder toegelicht in deel 4 van dit advies, nadat in deel 2 enkele uitgangspunten zijn vermeld en in deel 3 wordt ingegaan op de afspraken die binnen de SERV zijn gemaakt rond sociaal-economisch overleg en de betrokkenheid van de sociale partners in diverse advies- en overlegfora.

Een afgeleide vraag en debat in **tweede orde** betreft het voorstel van de Vlaamse regering om een aantal bestaande adviesraden bijkomend bij de SERV onder te brengen. De SERV is daartoe *in principe* bereid, indien de Vlaamse regering daartoe beslist, maar wijst erop dat inhoudelijke synergieën mogelijk moeten zijn en dat de concrete randvoorwaarden en modaliteiten van groot belang zijn. Dit wordt verder toegelicht in deel 5 van het advies.

¹ http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_BR_20131003_adviesraad_handicap_pvhit.pdf

² <http://www.serv.be/serv/publicatie/advies-hervorming-strategische-adviesraden>

2. Uitgangspunten

2.1. Waarde van advies en overleg

Door de 6^e staatshervorming krijgt Vlaanderen opnieuw meer bevoegdheden. Ook de structuur van de Vlaamse overheid zal worden aangepast. Het is cruciaal dat de Vlaamse regering deze belangrijke oefening goed aanpakt en ook in de nieuwe structuur zorgt voor een adequate structurele betrokkenheid van het middenveld.

Voor de sociale partners is dit dan ook een uitgelezen moment om stil te staan bij de huidige werking van de advies- en overlegfora waarin zij vertegenwoordigd zijn en na te denken over hun toekomstige betrokkenheid in deze fora.

De sociale partners stellen daarmee de waarde van advies en overleg niet in vraag. De leden willen dat zij hen een stem geven. Overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisaties onderling, met de regering en met andere stakeholders enerzijds, en advies aan de regering en het parlement anderzijds, zijn belangrijke instrumenten daartoe.

De sociale partners willen geenszins de relaties met andere (belangen-) organisaties- en -structuren verzwakken. Openheid en luisterbereidheid moeten sterke troeven blijven om sterke en gedragen visies te ontwikkelen.

Dit werd ook zo vertaald in de missie van de SERV: *“De Vlaamse sociale partners willen als representatieve vertegenwoordigers van de werknemers en de werkgevers in de SERV door resultaatgericht sociaal-economisch overleg akkoorden bereiken en via gericht advies aan het beleid bijdragen tot noodzakelijke sociaal-economische preformantie om zo welvaart en welzijn in Vlaanderen verder uit te bouwen in openheid en dialoog met de andere middenveldorganisaties.”*

Langs de kant van de overheid bekeken, zijn overleg en advies essentieel om kwaliteitsvol beleid te ontwerpen en uit te voeren. Overleg en advies laten toe om de deskundigheid, kennis en informatie die bij de doelgroepen aanwezig is te benutten, en bevorderen de totstandkoming van een consensus waardoor maatschappelijk draagvlak ontstaat en de stabiliteit en het vertrouwen toenemen.

Advisering door adviesraden heeft ook een belangrijke functie in de ‘politieke arena’, doordat de noodzakelijke ruimte wordt gecreëerd voor transparante, onafhankelijke en deskundige inbreng.

In het pact 2020 werden om die redenen gestructureerd sociaaleconomisch overleg en maatschappelijke betrokkenheid, dialoog, consultatie, transparantie en tijdige participatie van middenveld en doelgroepen beschouwd als centrale waarden en instrumenten voor een effectief en efficiënt beleid.

2.2. Ideeën en suggesties voor debat en verder overleg

Een goed werkend advies- en overlegmodel is en blijft dus cruciaal om te komen tot een goed en gedragen beleid. De sociale partners zijn echter tegelijk vragende partij voor een effectief en efficiënt overleg- en advieslandschap. Adviezen en overlegmomenten pro forma zijn de sociale partners liever kwijt dan rijk. Er moet impact van kun-

- 134 nen uitgaan. Of de sociale partners moeten op sommige terreinen zelf vertegenwoor-
135 digd zijn in de structuren (bv. medebeheer sociaal beleid).
- 136 De sociale partners zien veel ruimte voor verbetering van het bestaande overleg en
137 advies (zie ook verder in deel 4 van dit advies).
- 138 Zij willen daarom bijdragen aan een reflectie over mogelijkheden en manieren om de
139 “baten” van het bestaande advies- en overlegstelsel (beter inhoudelijk beleid, meer
140 betrokkenheid en draagvlak...) te vergroten en de “kosten” (voor de doelgroepen en de
141 overheid in termen van tijd, middelen...) te verlagen.
- 142 De sociale partners willen tevens *zelf* verantwoordelijkheid opnemen en acties voor
143 bijsturing en verbetering ondernemen. Oplossingen om het bestaande advies- en over-
144 legstelsel effectiever en efficiënter te maken gaan immers moeten komen van de over-
145 heid én van de stakeholders zelf.
- 146 De SERV wil wel beklemtonen dat hij niet de spreekbuis is of wil zijn van de strategi-
147 sche adviesraden of maatschappelijke organisaties. Hij wil in dit advies ook geen
148 waardeoordeel uitspreken over het functioneren van de ene of andere adviesraad.
- 149 Aan de andere kant willen de sociale partners wel in dit advies aangeven hoe ze hun
150 positie zien in/t.a.v. andere strategische adviesraden. De SERV is ook van oordeel dat
151 clustering en opschaling van adviesraden een nuttige piste zijn, en dat de voorliggende
152 regeringsvoorstellen niet volstaan om de slagkracht en kosten/batenverhouding van
153 het bestaande systeem voor zowel de overheid als de doelgroepen zelf fundamenteel
154 te verbeteren. De SERV heeft daarom in dit advies een aantal bijkomende ideeën en
155 suggesties opgenomen, als insteek voor het debat. Ze zijn dus *niet te nemen of te la-*
156 *ten*.
- 157 De SERV is vragende partij om hierover verder in overleg te treden, en samen met de
158 Vlaamse regering, het Vlaams parlement (dat hierin ook belangrijke betrokken partij is),
159 en het bredere maatschappelijk middenveld vertegenwoordigd in de bestaande strate-
160 gische adviesraden, de voor- en nadelen van een aantal opties nader te bekijken, en
161 dit vanuit een gedeelde bekommernis om het bestaande systeem van overleg en ad-
162 vies fundamenteel en structureel te verbeteren.
- 163 De SERV vraagt dat dit debat op korte termijn wordt georganiseerd en afgerond. Dat is
164 nodig om de hervormingen tijdig te kunnen implementeren zodat ze aan het begin van
165 de volgende legislatuur en in het licht van de uitvoering van de 6^e staatshervorming
166 volledig operationeel zijn. Er zijn immers, afhankelijk van de gemaakte keuzes, nog
167 heel wat praktische modaliteiten te regelen.

3. Sociaal-economisch overleg en betrokkenheid sociale partners

3.1. Interprofessioneel

De focus van de sociale partners ligt op het sociaal-economisch beleid. De domeinen arbeidsmarkt (incl. afstemming onderwijs-arbeidsmarkt), economie, energie en begroting staan hierbij centraal, maar ook elementen van sociale bescherming, fiscaliteit, milieu, ruimtelijke ordening en mobiliteit worden meegenomen.

De kern voor het interprofessioneel sociaal-economisch overleg blijft voor de sociale partners het paritair overleg in de SERV en het drieledig overleg in VESOC.

De Vlaamse sociale partners willen dan ook in de eerste plaats inzetten op een sterke en efficiënte SERV.

Binnen de SERV is daartoe reeds een traject opgestart. Dit heeft geleid tot een hervormde SERV vanaf 1 januari 2013. De hervorming is gericht op zichtbare en betekenisvolle effecten op volgende resultaatsgebieden:

- Meer ruimte voor en focus op echt sociaal-economisch overleg waarin sociale partners onderling afspraken en akkoorden maken en zich engageren om zelf op het terrein maatregelen te nemen.
- Een efficiënter overleg: op topniveau meer ruimte voor en focus op (inhoudelijke sturing van) het inhoudelijk overleg, akkoorden en strategisch belangrijke dossiers en minder behandeling van “kleinere” dossiers. Meer verantwoordelijkheid en autonomie voor de SERV-commissies voor adviesdossiers.
- Een selectievere invulling van de traditionele adviestaak: een sterkere inhoudelijke focus op de sociaal-economische invalshoek en op eigen keuzes voor output met impact, aangezien de impact doorgaans groter is als de SERV tijdig en op eigen initiatief proactief adviseert. SERV-producten moeten bruikbaar en concreet zijn, impact hebben en maatschappelijk relevant zijn. Er moet topkwaliteit voor een beperkt aantal producten nagestreefd worden.

De komende maanden worden de effecten van die hervorming verder geëvalueerd en zullen waar nodig aanvullende of nieuwe hervormingen doorgevoerd worden.

Wat VESOC betreft, moet naast het arbeidsmarktbeleid ook het economisch beleid en het energiebeleid, meer dan vandaag het geval is, voorwerp zijn van overleg in VESOC. Instellingen als de Industrieraad en de VIA-Raad van Wijzen kunnen niet in de plaats treden van de SERV.

De sociale partners steunen de oprichting van een adviescommissie sociale economie in de schoot van de SERV. De concrete invulling is te bekijken in functie van het maatwerkdecreet.

3.2. Sectoraal

In de reorganisatie van de SERV werden de SERV-sectorcommissies behouden omdat ze een forum voor een vernieuwd sectoraal overleg zouden kunnen zijn, aansluitend op de nieuwe Vlaamse beleidskaders, mits versterking van de engagementen en heroriëntering van de wijze van werken.

3.3. Lokaal

SERR-RESOC blijven het aangewezen instrument voor het streekbeleid. Het komt de partners toe om dit te organiseren op het voor hen geschikte niveau (subregionaal of provinciaal). De mogelijke toekomstige rol en functie van de lokale werkgelegenheidsfora zal mede bepaald worden door de uitkomst van de regionalisering.

3.4. Betrokkenheid en inhoudelijke afstemming SERV – SAR's

Naast de SERV, die tevens fungeert als SAR voor werk, economie, energie (sociaal-economische aspecten) en sociale economie, zetelen de sociale partners (werkgevers en werknemers) in de volgende SAR's: Minaraad, VLOR, SARWGG, VRWI, SARIV, MORA, SARO³.

De focus van de SERV ligt inhoudelijk op het sociaal-economisch beleid. De sociale partners geven voor advies en overleg over het economisch beleid, het begrotings- en fiscaal beleid, het arbeidsmarktbeleid, het beleid sociale bescherming en het energiebeleid voorrang aan het overleg tussen de werkgevers en werknemers in de SERV.

Niettemin bevestigen de sociale partners dat het overleg met andere middenveldorganisaties en waar mogelijk een gemeenschappelijke opstelling met andere middenveldorganisaties van groot belang blijft, zeker als het over breed maatschappelijke thema's gaat. Een goede wisselwerking vergt relevantie (van de belangen van de vertegenwoordigende organisatie), representativiteit (zodat er sprake is van een redelijke afspiegeling van de groep die wordt vertegenwoordigend), expertise (zodat een inhoudelijke meerwaarde wordt geleverd), consensusbereidheid (zodat de bereidheid bestaat om deelbelangen te overstijgen) en commitment (zodat bereikte consensus wordt verdedigd).

Dit overleg kan op verschillende manieren worden gerealiseerd:

1. via functioneel overleg tussen de sociale partners in de SERV en een of meer middenveldorganisaties (bv. hoorzitting, deelname aan besprekingen of andere vormen van betrokkenheid);
2. via functioneel overleg tussen de SERV en een of meer SAR's;
3. via gemeenschappelijke advisering door de SERV en een of meer andere SAR's;
4. via deelname van de sociale partners aan een (andere) SAR.

Voor de eventuele samenwerking tussen de SAR's en de SERV naar aanleiding van adviesvragen of eigen initiatieven werd binnen de SERV reeds een afwegingskader opgesteld. In elk geval geldt dat standpunten die worden ingenomen in de SERV, de houding zullen bepalen van de sociale partners in een SAR.

Omdat de verschillende geschetste mogelijkheden bestaan en in de praktijk ook hun nut hebben bewezen, en omdat er door een weloverwogen keuze tussen die verschillende opties winsten kunnen worden geboekt op het vlak van de effectiviteit en de effi-

³ In de SALV zetelen enkel BB en sectorale werkgevers. Er zijn geen vertegenwoordigers van de vakbonden. In de Woonraad zetelen enkel sectorale werkgevers. Er zijn geen vertegenwoordigers van de vakbonden (wel van het ACW). In VLABEST is er één vertegenwoordiger van een overheidsvakbond (CCOD). Er zijn geen vertegenwoordigers van de andere vakbonden of van de werkgevers.

247 ciëntie van de overleg- en adviesactiviteiten van de sociale partners, hebben de sociale
248 partners hun betrokkenheid in deze SAR's herbekeken of willen ze die aan voorwaar-
249 den koppelen.

250 Zo wensen de sociale partners dat de strategische adviesraden waarin zij participeren
251 zich minder inlaten met kleine en relatief onbelangrijke adviesvragen en zich meer toe-
252 leggen op belangrijke strategische dossiers en beleidskeuzes, waardoor het strate-
253 gisch gehalte (de S van SAR) centraal komt te staan.

254 Daarnaast is het voor de sociale partners essentieel dat:

- 255 1. De advies- en overlegfora waarin zij participeren meer worden betrokken bij de
256 dossiers en op de momenten die er echt toe doen, zowel in de fase van agen-
257 dasetting en beleidsvoorbereiding als in de fase van de besluitvorming en in de
258 fase van de beleidsuitvoering en de beleidsevaluatie;
- 259 2. Er voldoende tijd is om adviezen sterk te onderbouwen en het nodige onderlin-
260 ge overleg met de achterban toe te laten;
- 261 3. De Vlaamse regering terdege rekening houdt met de adviezen en overlegbe-
262 sluiten, en daarover in meer in dialoog gaat en feedback geeft.

263 In elk geval willen de sociale partners zélf ook hun verantwoordelijkheid opnemen om
264 langs hun kant de nodige maatregelen te nemen om de effectiviteit en efficiëntie van
265 de advies- en consultatieprocessen te verbeteren. Binnen de SERV werd daartoe
266 reeds een traject afgelegd (cf. supra) en zullen waar nodig verdere initiatieven geno-
267 men worden. De sociale partners zullen hun expertise en draagvlak mobiliseren om
268 blijvend te investeren in de advies- en overlegorganen waarin zij betrokken zijn.

269 Zij wensen evenwel hierna, om redenen van effectiviteit en efficiëntie, in eerste instan-
270 tie aan te geven hoe ze hun positie zien in/t.a.v. andere strategische adviesraden
271 waarin zowel de werkgevers als de werknemers vandaag betrokken zijn. In tweede
272 instantie suggereren ze dat verdere clustering en opschaling wordt overwogen (zie
273 verder onder punt 4).

274 ■ Minaraad: De sociale partners wensen de huidige werkwijze te behouden, waarbij
275 er waar mogelijk en wenselijk (cf. het bestaande afwegingskader dat geldt voor
276 samenwerking met andere raden) wordt gestreefd naar gemeenschappelijke advie-
277 zen over milieu en over energie indien er een milieudimensie aan gekoppeld is.

278 ■ SAR WGG: De sociale partners wensen zich binnen de SERV vanuit een sociaal-
279 economische invalshoek uit te spreken over de Vlaamse sociale bescherming en
280 m.n. over de strategische opties, het beheer en de financiering. Ze wensen verder
281 deel te nemen aan de SAR WGG voor de bredere vormgeving van het WGG-
282 beleid.

283 ■ VLOR: De sociale partners wensen zich te focussen op de problematiek onder-
284 wijs/arbeidsmarkt en willen daarover vanuit een gemeenschappelijk SERV-
285 standpunt blijvend in debat gaan met de onderwijswereld, binnen de context van de
286 Commissie OVA van de VLOR⁴. Zij zullen deze commissie en de Algemene Raad
287 actief blijven volgen met een door de SERV aangeduide (wisselende) vertegen-

⁴ Deze VLOR-Commissie behandelt niveau- en sectoroverschrijdend de aansluiting van onderwijs met de arbeidsmarkt.

- 288 woordiging. Andere werkgroepen en VLOR-commissies worden niet meer opge-
289 volgd.
- 290 ▀ VRWI: De sociale partners zullen zich concentreren op een beleid dat samenwer-
291 king tussen ondernemingen, overheden en kennisinstellingen stimuleert met het
292 oog op economische groeikracht en innovatie en ze wensen dit binnen de SERV te
293 doen. Dit betekent dat de SERV-partners niet langer deel zullen nemen aan de
294 werkzaamheden van de VRWI.
- 295 ▀ MORA: De sociale partners stellen voor om de MORA, de VLC en VHC omwille
296 van strategische en efficiëntiereden samen te brengen in één SAR. De besprekin-
297 gen hieromtrent zijn lopend.
- 298 ▀ SARiV: De sociale partners wensen over internationaal ondernemen het debat bin-
299 nen de SERV te voeren. Ze vragen tevens dat het thema internationaal onderne-
300 men niet langer in de SARiV behandeld wordt. Dit betekent dat de sociale partners
301 niet langer zullen deelnemen aan de werkzaamheden van de SARiV. Er dient wel
302 in de mogelijkheid te worden voorzien dat sociale organisaties (NGO's die al of niet
303 gelieerd zijn met SERV-partners) die een internationale werking hebben uitge-
304 bouwd rond ontwikkelingssamenwerking vertegenwoordigd kunnen blijven in de
305 SARiV.
- 306 ▀ SARO: De sociale partners stellen voor om in een volgende fase de Minaraad en
307 de SARO samen te brengen in een adviesraad omgevingsbeleid (zie ook deel 4
308 van dit advies).

309 3.5. Betrokkenheid bij agentschappen, administraties en andere fora

310 De sociale partners participeren aan een aantal entiteiten. In bepaalde gevallen maken
311 de werknemersorganisaties of de werkgeversorganisaties onderling afspraken om te
312 roteren bij de invulling van de mandaten.

313 De sociale partners maken hierna een onderscheid tussen enerzijds entiteiten waarin
314 ze zitting willen (blijven) hebben in de beleidssturende organen en anderzijds entiteiten
315 waarin ze structureel betrokken willen worden/blijven middels adviserende bevoegd-
316 heid m.b.t. strategische beleidsopties en het vaststellen van het beleidskader en alge-
317 mene principes. De sociale partners zullen er sterk op aandringen dat deze adviserende
318 bevoegdheid effectief kan worden uitgevoerd. Verder kan er nog een onderscheid
319 gemaakt worden tussen stuurgroepen en enkele specifieke organisaties en structuren.

320 Vooraf wordt erop gewezen worden dat momenteel een aantal huidige structuren her-
321 bekeken worden naar aanleiding van fusies en/of de 6^e staatshervorming. Uiteraard
322 heeft dit een invloed, waardoor de concrete betrokkenheid geactualiseerd zal moeten
323 worden. Zo is bv. voorzien dat het ESF-Agentschap ophoudt te bestaan en dat er een
324 integratie zal gebeuren in deels de VDAB en deels het departement WSE.

325 A. Deelname aan de beleidssturende organen

- 326 ▀ De Lijn
327 ▀ IWT
328 ▀ FIT
329 ▀ Syntra Vlaanderen (incl. werkgroepen en praktijkcommissie)
330 ▀ VDAB (incl. werkgroepen)

- 331 ▀ GTB (roterend)
- 332 ▀ ESF (cf. ook supra)
- 333 ▀ Kind & Gezin

334

335 **B. Structurele betrokkenheid in adviserend orgaan**

- 336 ▀ Agentschap ondernemen
- 337 ▀ EFRO
- 338 ▀ AKOV (roterend; in de toekomst is betrokkenheid in beheersstructuur wenselijk, cf.
- 339 Vlaamse kwalificatiestructuur, beroepskwalificaties)

340

341 **C. Stuurgroepen**

- 342 ▀ Steunpunt WSE: via SERV-secretariaat + roterende vertegenwoordiging van de
- 343 sociale partners zelf
- 344 ▀ Andere steunpunten: via SERV-secretariaat
- 345 ▀ VIONA-stuurgroep: sociale partners + SERV-secretariaat

346

347 **D. Specifieke organisaties en structuren**

- 348 ▀ Commissie preventief bedrijfsbeleid. De sociale partners stellen vast dat het huidi-
- 349 ge systeem niet werkt (commissie ontvangt geen dossiers). Zij stellen daarom voor
- 350 dat de werking van de commissie wordt opgeschort. Intussen wensen de sociale
- 351 partners het overleg op te starten rond preventief bedrijfsbeleid waarbij ook de ver-
- 352 beterpunten worden meegenomen die door de commissie werden opgesteld.
- 353 ▀ VREG: de Europese regels laten geen betrokkenheid van de sociale partners in het
- 354 beleidssturend orgaan toe. De beleidsadvisering rond concrete energiedossiers
- 355 (ook van de VREG) gebeurt door de SERV. De sociale partners vinden het wense-
- 356 lijk om daarnaast structureel op strategisch niveau een jaarlijks overleg te kunnen
- 357 hebben met de VREG.
- 358 ▀ Pendelfonds. De sociale partners zijn van oordeel dat de lopende dossiers uitge-
- 359 voerd en opgevolgd moeten worden. Voor de toekomst zijn er evenwel vragen bij
- 360 de verderzetting van het Pendelfonds. Dit debat moet gebeuren in het kader van
- 361 een evaluatie van het bredere mobiliteitsbeleid, waarbij ook de allocatie van de
- 362 middelen voor het Pendelfonds (bestemd voor het woon-werkverkeer) in het over-
- 363 leg wordt betrokken.
- 364 ▀ Adviescommissie uitzendarbeid. De sociale partners vragen dat wordt bekeken of
- 365 een verhuis naar het departement WSE een optie is.

4. Betere adviesstructuren en consultatieprocessen

Aansluitend op wat hiervoor werd gesteld, is de SERV vragende partij voor een fundamentele verbetering van zowel het advieslandschap als de adviespraktijk. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en van de raden en stakeholders zelf. Clustering en opschaling van adviesraden is een nuttige piste, maar er is meer mogelijk en nodig. Dit wordt hierna toegelicht en concreter uitgewerkt.

4.1. Clustering en opschaling van adviesraden

Momenteel bestaan er meerdere strategische adviesraden (SAR's): MORA, SAR WGG, VRWI, SAR CJSM, Mina-raad, SARO, Woonraad, SALV, SARiV en VLABEST.

Daarnaast werden aan de SERV en aan de VLOR *SAR-functies* toegekend. Dit onderscheid is relevant en een belangrijk gegeven: SERV en VLOR hebben talrijke specifieke bijkomende overlegopdrachten naast strategische advisering.

Binnen de strategische adviesraden is er eveneens een grote diversiteit, naar omvang, middelen, werking en samenstelling:

- MORA en SAR WGG zijn ingebed bij de SERV (zie voor meer toelichting deel 5 van dit advies) en functioneren als een maatschappelijke strategische adviesraad voor een specifiek beleidsdomein;
- SAR CJSM, SARO, Woonraad, en SALV functioneren als een maatschappelijke strategische adviesraad voor een specifiek beleidsdomein of beleidsveld en moeten elk zelf instaan voor de ondersteuning van hun algemene werking⁵;
- De Minaraad moet ook instaan voor de ondersteuning van de eigen algemene werking en functioneert als een maatschappelijke strategische adviesraad, maar heeft ruimere bevoegdheden dan een specifiek beleidsdomein of beleidsveld aangezien de Minaraad bevoegd is voor “de milieuaspecten van duurzame ontwikkeling”. Vanuit die bevoegdheid adviseert de Minaraad ook over ruimte, mobiliteit ed. (al is dat de jongste jaren minder het geval);
- SARiV en VLABEST moeten eveneens elk zelf instaan voor de ondersteuning van hun algemene werking, maar zij bestaan voor het grootste deel uit wetenschappers/onafhankelijke deskundigen (en voor VLABEST tevens de lokale overheden) en zijn dus meer een academisch/technische en minder een maatschappelijke strategische adviesraad. Dat betekent ook dat er meer dan bij andere strategische adviesraden overlap is met de steunpunten beleidsrelevant onderzoek (in dit geval het Steunpunt Buitenlands beleid, internationaal ondernemen en ontwikkelingssamenwerking resp. het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen) en wat VLABEST betreft ook met de CEEO (Commissie Effectieve en Efficiëntie Overheid);
- De VRWI staat zelf in voor de ondersteuning van zijn algemene werking en is naast de maatschappelijke organisaties ook samengesteld uit vertegenwoordigers van de

⁵ Opgemerkt wordt dat SAR's voor een aantal taken ook beroep (kunnen) doen op de MOD van het beleidsdomein waarin ze zijn ingebed.

universiteiten en strategische onderzoekscentra. Specifiek voor deze raad is dat die in vergelijking met de andere raden beschikt over een relatief omvangrijk onderzoeksbudget.

Naast deze SAR's zijn er diverse autonome overleg- en adviescommissies (gebleven) voor een specifieke doelgroep of problematiek (bv. VHC, VLC, Commissie Diversiteit, Commissie Sociale Economie, Jeugdraad, Ouderenraad, Vrouwenraad, Adviesraad Integrale Jeugdhulp, VLIR, VLHORA ...). Bovendien zijn ook nieuwe adviesraden of adviescommissies opgericht naast en buiten de strategische adviesraden (bv. CEEO, Industrieraad, Flanders Logistics...). Mede hierdoor is er versnippering van advies en overleg.

Zoals reeds vermeld, ziet de SERV dan ook ruimte voor verbetering van het bestaande advies- en overlegstelsel.

De Vlaamse regering heeft een verdere stroomlijning (met evt. afschaffing of omvorming tot een raadgevend comité van SARIV, VLABEST en VRWI) en zekere clustering en opschaling van strategische adviesraden voorgesteld (met inbedding van Woonraad en SAR CJSM en evt. VRWI bij de SERV en met fusie van Minaraad en SARO tot een Omgevingsraad, en evt. van SARIV, VLABEST tot nieuwe strategische adviesraad voor interbestuurlijk beleid).

Clustering en opschaling van strategische adviesraden is volgens de SERV een goed en logisch initiatief. Het laat in principe toe om synergiën, schaalvoordelen en efficiëntiewinsten te boeken, o.a. door pooling van ondersteunende diensten en meer kansen voor inhoudelijke afstemming. Het laat mogelijks ook toe om tegemoet te komen aan de toenemende behoefte aan intersectorale en meer integrale beleidsadvisering aangezien de meeste strategische adviesraden vandaag binnen de kokers van een beleidsdomein georganiseerd zijn.

De SERV is uiteraard bereid hieraan zijn steun en medewerking te verlenen, en samen met de Vlaamse regering en de betrokken raden/stakeholders te zoeken naar geschikte clusters en modaliteiten (zie ook verder, deel 4.4 en deel 5 van dit advies). Er zijn immers verschillende modellen en samenwerkingsverbanden denkbaar: een SAR alleen, een SAR ingebed in een groter geheel, een fusie tussen SAR's, andere vormen van samenwerking (cf. supra, deel 3.4 en het advies van 20 december 2013), ... Ook de concrete modaliteiten zijn van groot belang.

De SERV suggereert dat de Vlaamse regering én het Vlaams parlement (dat hierin uiteraard ook een belangrijke betrokken partij is), in overleg met de SERV en het bredere maatschappelijk middenveld, de voor- en nadelen van een aantal opties nader zou onderzoeken en vervolgens fundamentele verbeteringen aanbrengt.

4.2. Nood aan fundamentele verbetering

Volgens de SERV is een clustering en opschaling van strategische adviesraden onvoldoende om de slagkracht en kosten/batenverhouding van het bestaande systeem voor zowel de overheid als de doelgroepen zelf fundamenteel te verbeteren. Daarvoor zijn meer ingrepen nodig.

Volgens de SERV zijn immers langs de kant van de Vlaamse overheid enkele basisvoorwaarden voor een effectief en efficiënt advies- en overlegstelsel vandaag niet altijd vervuld:

Er is vaak te weinig impact (effectiviteit), o.a. doordat:

- De Vlaamse overheid advies en overleg te vaak ziet als een verplichting of loutere formaliteit die moet worden vervuld en niet echt de ambitie heeft om er terdege rekening mee te houden;
- Het advies en het overleg vaak in een te late fase van de beleidsvoorbereiding en besluitvorming plaatsvindt;
- De adviestermijn vaak te kort is om de adviezen sterk te onderbouwen met feiten en cijfers en om het nodige onderlinge overleg en met de achterban toe te laten, dat zorgt voor begrip en vertrouwen tussen de partners en vermijdt dat adviezen vaag en nietszeggend worden;
- De kwalitatieve omkadering van de secretariaten die de advies- en overlegprocessen begeleiden niet steeds aanwezig is, vooral omdat sommige raden te “klein” zijn.

Er is ook soms te weinig efficiëntie, o.a. doordat

- Advies- en overlegorganen veel worden gevat door talrijke verplichte, kleine en relatief onbelangrijke adviesvragen, terwijl zij niet gehoord worden over andere veel belangrijkere strategische dossiers en beleidskeuzes;
- Ze periodiek overbelast zijn door een gebrek aan planning van de beleids- en regelgevingsagenda;
- Er een grote versnippering en verkokering is van advies en overleg over beleids-thema's, organen en bestuursniveaus;
- De verkokering binnen de Vlaamse overheid voor een groot deel werd doorgetrokken naar de strategische adviesraden door het principe van één strategische adviesraad per beleidsdomein;
- Er soms onvoldoende coördinatie en afstemming is tussen advies- en overlegorganen, in het bijzonder ook bij de oprichting van nieuwe organen door de Vlaamse overheid;
- Adviesvragen te weinig gearticuleerd zijn, doordat de overheid zelden of nooit aangeeft op welke specifieke punten ze vooral de input van de adviesraad wil;
- De omvang van de informatie en de kwaliteit van de dossiers die de Vlaamse overheid voorlegt voor advies of overleg vaak zeer beperkt is;

Omgekeerd wordt langs de kant van de Vlaamse overheid geklaagd over de tijdigheid, de effectiviteit, de inhoudelijke overlap, de relatief grote tijdsbesteding en de bruikbaarheid en het nut van de vele adviezen. Soms wordt in één adem ook het nut, de taakstelling en de werking van de strategische adviesorganen in vraag gesteld.

Daar tegenover staat dat de Vlaamse regering, voor sommige materies en dossiers, en mee onder impuls van het Vlaams parlement, wel degelijk vooruitgang heeft geboekt tijdens de huidige legislatuur (cf. gebruik van groenboeken en conceptnota's, feedback aan het parlement over de adviezen...). De SERV zelf heeft ook meerdere goede ervaringen van tijdige betrokkenheid, informatie-uitwisseling, overleg, advisering en feedback.

Helaas zijn de goede voorbeelden nog geen vaste praktijk. Daardoor laat ook de kwaliteit en het draagvlak van beleidsbeslissingen soms te wensen over, hetgeen zich dan

vertaalt in ineffectief en instabiel beleid, hoge nalevingskosten en andere problemen in de implementatie- en handhavingfase. Er blijft grote nood aan een daadwerkelijke en fundamentele verbetering van de transparantie, consultatie, adviespraktijk en verantwoording. Dat zal alleszins nodig zijn om de kloof met de koplopers te dichten en om engagement van het Pact 2020 te realiseren om “alle maatschappelijke actoren meer actief bij het beleid te betrekken” en om “de informatie-, consultatie-, overleg-, communicatie- en verantwoordingspraktijk te verbeteren, en nieuwe vormen van participatie en e-democratie te ontwikkelen.”

De SERV suggereert dan ook dat het gevraagde overleg tussen Vlaamse regering, Vlaams parlement, de SERV en het bredere maatschappelijk middenveld (cf. supra, deel 4.1), niet zou beperkt blijven tot de vraag naar clustering en opschaling van strategische adviesraden, maar ook op de voor- en nadelen van een aantal andere opties.

Voor de sociale partners is het zoals reeds vermeld immers essentieel dat:

1. De advies- en overlegfora waarin zij participeren meer worden betrokken bij de dossiers en op de momenten die er echt toe doen, zowel in de fase van agendasetting en beleidsvoorbereiding als in de fase van de besluitvorming en in de fase van de beleidsuitvoering en de beleidsevaluatie;
2. Er voldoende tijd is om adviezen sterk te onderbouwen en het nodige onderlinge overleg met de achterban toe te laten;
3. De Vlaamse regering terdege rekening houdt met de adviezen en overlegbesluiten, en daarover in meer in dialoog gaat en feedback geeft.
4. De strategische adviesraden waarin zij participeren zich minder inlaten met kleine en relatief onbelangrijke adviesvragen en zich meer toeleggen op belangrijke strategische dossiers en beleidskeuzes, waardoor het strategisch gehalte (de S van SAR) centraal komt te staan.

4.3. Opties ter overweging en discussie

De SERV suggereert de onderstaande pistes als mogelijke opties die eveneens in het gevraagde overleg aan bod zouden moeten komen, zonder dat die mekaar uitsluiten (ze zijn samen mogelijk).

Verdere clustering en flexibilisering

Het huidige model van de strategische adviesraden wordt in de meeste gevallen gekenmerkt door een thematische invulling (een adviesraad is bevoegd voor een specifiek beleidsthema) en door een vaste organisatie (vaste samenstelling, vast secretariaat). Dit model heeft duidelijk een aantal voordelen (transparantie, specialisatie, opbouw deskundigheid, collectief sectoraal geheugen...). Een nadeel is dat de verkering van de beleidsdomeinen wordt doorgetrokken naar de adviesraden.

De SERV en in mindere mate de Minaraad vormen een uitzondering op de thematische organisatie omdat zij bevoegd zijn voor meerdere beleidsthema's (SERV voor het sociaal-economische in de volle breedte en SAR voor DAR, economie, WSE en energie; Minaraad voor LNE en milieuaspecten van duurzame ontwikkeling). Dit model heeft eveneens een aantal voordelen. Het combineert de voordelen van een vaste organisatie (cf. supra) met een potentieel bredere, meer integrale benadering. Dit laat hen in principe beter dan in het geval van sectorale adviesraden toe om tegemoet te komen aan de behoefte aan intersectorale of integrale beleidsadvisering.

In dat verband kan worden opgemerkt dat een loutere logistieke clustering nog geen intersectorale benadering betekent. Er zou daarom kunnen worden nagedacht over een **verdergaande clustering** en inhoudelijke integratie van bepaalde secretariaten en/of raden (versmelting, zoals de bedoeling lijkt met de omgevingsraad en evt. de raad voor interbestuurlijk beleid).

Hiermee samenhangend kan ook de vraag naar **flexibilisering** worden gesteld. De huidige adviesraden kennen een vaste samenstelling, die zich ook doorvertaalt in de werkgroepen of commissies. Bij verdergaande clustering of integratie van raden dreigt het aantal leden/middenveldorganisaties in een raad onwerkbaar hoog te worden.

Een alternatief is om te werken met een kleine vaste kern van raadsleden/organisaties, en een grote flexibele pool van commissieleden/organisaties die “op afroep” kan worden samengesteld in functie van het onderwerp dat wordt behandeld. Concreet betekent dit dat deze leden/organisaties zich kunnen aanmelden bij de raad (vaste kern van raadsleden) wanneer zij actief wensen mee te werken aan een advies, en hun inbreng ook duidelijk wordt vermeld in het advies. Omgekeerd kan de raad (vaste kern van raadsleden) deze leden/organisaties ook om medewerking verzoeken.

Effectievere en efficiëntere advies- en consultatieprocessen

De SERV is voorstander van effectievere en efficiëntere advies- en consultatieprocessen. De analyse die de SERV vroeger reeds maakte voor beleids- en regelgevingsprocessen is zeer gelijklopend met de analyse van de Commissies Berx en Sauwens voor investeringsprojecten: participatie is maatwerk, maar maatwerk is geen synoniem voor vrijblijvendheid. Participatie moet in principe altijd verzekerd zijn. Goede participatie is slechts mogelijk als die structureel wordt ingebouwd in het proces van beleidsontwikkeling en –uitvoering. Dit vergt **procesdenken in plaats van proceduredenken**. Elk dossier moet goed worden voorbereid, met een duidelijke planning van de belangrijkste processtappen, incl. het participatieluik waarbij in de onderscheiden beleidsdomeinen en voor de onderscheiden beleidsvraagstukken duidelijkheid wordt verschaft over het tijdstip, de rol en plaats van de verschillende participatiemogelijkheden in de verschillende fases van het beleidsproces.

Het kernpunt is dat participatie gebeurt voor de dossiers en op de momenten die er echt toe doen. Er moet reële betrokkenheid zijn. Advies moet niet louter worden gevraagd als en omdat dit formeel verplicht is. Overleg, consultatie en advies moeten tijdig gebeuren, en niet pas nadat de beslissingen de facto al zijn genomen. Andere kernpunten zijn maatwerk, transparantie en inhoudelijke verbetering van de kwaliteit van consultaties.

Belangrijke beleidsopties daartoe zijn volgens de SERV⁶:

1. Een betere **planning** van de beleids- en regelgevingsprocessen. Een concreet voorstel is om voor elk belangrijk dossier te werken met een procesnota (cf. ‘roadmaps’ op EU niveau). Zo’n procesnota geeft inzicht in de probleemstelling en doelstellingen en in de geplande aanpak (traject, procesorganisatie, timing, ...) met inbegrip van de participatiemomenten en participatiewijzen. Dat gebeurt best al in

⁶ De meeste van deze voorstellen werden vertaald in het vijfpuntenprogramma zoals opgenomen in het gezamenlijke advies van 20 december 2013.

- 577 samenspraak met de belangrijkste actoren en partners in het veld, met ook aan-
578 dacht voor moeilijker bereikbare doelgroepen.
- 579 2. Het gebruik van **conceptnota's** (visienota's, witboeken, groenboeken) tijdens de
580 beleidsvoorbereiding op basis waarvan reeds tijdens de conceptfase het overleg
581 over de wenselijkheid en inhoud van een nieuwe beleidsrichting of beleidsmaat-
582 gel kan gebeuren. Betrokkenheid van stakeholders en adviesraden in eerdere fa-
583 ses van het beleidsproces vergemakkelijkt en versnelt bovendien de inspraak in
584 een latere fase.
- 585 3. Het **vroeger** consulteren van adviesraden tijdens de besluitvorming. Een mogelijk
586 alternatief voor de huidige situatie is om advies te vragen voorafgaand aan de 1e
587 principiële goedkeuring van een decreet of strategisch uitvoeringsbesluit zodat de
588 Vlaamse regering daarmee reeds bij de 1e principiële goedkeuring kan rekening
589 houden.
- 590 4. Een sterkere **dialogoog** tussen de adviesraad en de Vlaamse regering/het Vlaams
591 parlement over het werkprogramma van een adviesraad. Het werkprogramma
592 wordt dan meer dan vandaag gebruikt om adviesvragen en adviezen op eigen initi-
593 atief goed in te plannen (voldoende tijd, voldoende tijdig).
- 594 5. Beter gearticuleerde adviesvragen. In adviesvragen zou de overheid beter moeten
595 aangeven op welke specifieke punten ze vooral de input van de adviesraad wil
596 (zgn. **vraagarticulatie**, zonder dat een adviesraad zich daartoe hoeft te beperken).
597 Dit kan mee zorgen voor een versterkte focus op belangrijke strategische kwesties
598 en voor een versterkte relevantie en doorwerking van adviezen.
- 599 6. Versterkte aandacht voor inhoudelijke **kwaliteit**. De beleidsonderbouwende infor-
600 matie van de dossiers die de Vlaamse overheid voorlegt voor consultatie of advies
601 kan in veel gevallen beter. Als adviesraden zich meer op strategische kwesties
602 concentreren, is het bovendien des te belangrijker is dat op niveau van de admi-
603 nistratie en de kabinetten inspanningen gebeuren om de kwaliteit van de regelge-
604 ving te vergroten en te bewaken⁷.
- 605 7. De **communicatie** van de planning en de voortgang van alle belangrijke beleids-
606 en regelgevingsprocessen via een publiek platform. Met name moet worden ge-
607 dacht aan één webpagina waarop alle informatie met inbegrip van de relevante do-
608 cumenten wordt gecentraliseerd⁸. In diverse landen wordt tevens gebruik gemaakt
609 van een centrale consultatiepagina op het internet⁹ en van nieuwe media om de

⁷ De SERV beklemtoont het belang hiervan, aangezien vanuit zijn adviespraktijk kan worden vastgesteld dat de voor advies voorgelegde ontwerpregelgeving nog te vaak weinig onderbouwde ('evidence based') beleidskeuzes, fouten, inconsistenties en onduidelijkheden bevat waarop in adviezen moet worden gewezen.

⁸ In feite bestaat zo'n platform al, in de vorm van de [regelgevingsagenda's](#). Die regelgevingsagenda's moeten dan wel opgewaardeerd en beter ontsloten worden. In het lukraak gekozen voorbeeld in deze voetnoot (zie [link](#)) wordt bv. de opgemaakte conceptnota niet vermeld (er staat nvt terwijl er wel een gemaakt is), zijn geen documenten beschikbaar (terwijl vooral dat relevant is voor gebruikers), is de timing slechts beschikbaar vanaf de 1e principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet door de Vlaamse regering (terwijl er al eerder beslissingen zijn genomen, cf. conceptnota). Terzake is de vergelijking met <http://www.volgdewet.nl> illustratief. De regelgevingsagenda moet regelmatig geactualiseerd worden en de relevantie, transparantie en gebruiksvriendelijkheid van de opgenomen informatie moeten vergroten

⁹ Zie bv. [Nederland](#), [Schotland](#), [Verenigd Koninkrijk](#), [Europese Unie](#), [Australië](#), [Canada](#) enz.

publieke informatieverspreiding over belangrijke voorgenomen regelgeving te verbeteren¹⁰.

8. Transparante **feedback**. Bij de agendering van een voorontwerp van decreet of ontwerpbesluit op de Vlaamse regering (en in een latere fase bij decreten bij indiening in het parlement), zou de bevoegde minister steeds inzicht moeten geven in de ontvangen bemerkingen van de adviesraad en in het gevolg dat eraan werd gegeven. Over belangrijke adviezen zou steeds overleg moeten mogelijk zijn.

De voorgaande ideeën versterken volgens de SERV de effectiviteit en efficiëntie van de advies- en consultatieprocessen. Ze geven tijdswinst (bv. 2 ipv 3 agenderingen van een ontwerpdecreet op de Vlaamse regering), bevorderen reële inspraak (geen pro forma adviezen door eerder te adviseren en door een betere planning, dialoog en vraagarticulatie), laten meer maatwerk toe (minder formalisme, betere planning, kwalitatieve werkwijzen), zorgen voor meer responsabilisering van de adviesraden (proactief ipv reactief) en verleggen de focus van adviesraden op strategische kwesties (ipv reactief bezig zijn met kleine en relatief onbelangrijke adviesvragen).

Samen met een versterking van de **competenties** binnen de Vlaamse overheid op het vlak van kwaliteitsvolle participatie en procesmanagement kunnen zij zorgen voor een substantiële verbetering van de kwaliteit van consultaties.

De SERV beklemtoont evenwel dat betere participatie vooral een **cultuurwijziging** en een reëel **politiek commitment** vergt. Die zijn absoluut nodig om de effectiviteit en efficiëntie van advies- en consultatieprocessen te verbeteren en formalisme te vermijden.

5. Inbedding bij de SERV

Een afgeleide vraag en debat in tweede orde betreft het voorstel van de Vlaamse regering om een aantal bestaande adviesraden bijkomend bij de SERV onder te brengen. De SERV is daartoe in principe bereid, indien de Vlaamse regering daartoe beslist. Hij wijst er evenwel op dat de concrete randvoorwaarden en modaliteiten van groot belang zijn. Niet elke vorm van inbedding zorgt voor effectiviteits- en efficiëntiewinsten of voor de gewenste verbetering van het advieslandschap.

5.1. Inhoudelijke autonomie

Ten eerste wenst de SERV te beklemtonen dat de **inhoudelijke autonomie** van de bijkomende (al dan niet geclusterde) raden die eventueel zouden 'overkomen' naar de SERV behouden moet blijven, zoals dat vandaag reeds het geval is voor de MORA en de SAR WGG. Het is immers een groot misverstand dat er een hiërarchische verhouding zou zijn tussen de SERV (Raad) en die raden die reeds bij de SERV gehuisvest zijn, en die over een eigen raad en een eigen bestuur beschikken die volledig autonoom hun werking regelen, hun werkprogramma bepalen, adviezen verlenen, hun secretariaatspersoneel inhoudelijk aansturen, enz. Er is dus nog steeds sprake van een

¹⁰ Bv. de '[nieuwe-wetten-app](#)', een gratis app van de Nederlandse Rijksoverheid met een alertfunctie waarmee ingesteld kan worden van welke wetswijzigingen en nieuwe regels men op de hoogte gehouden wil worden.

autonome positie ten aanzien van het beleid. Er wordt geen afbreuk gedaan aan de ruime en eigen verantwoordelijkheid om op te treden, te communiceren, advies te formuleren en in overleg te treden.

Het SERV-decreet maakt in dat verband vandaag reeds een duidelijk onderscheid tussen (1) de SERV als advies en overlegorgaan, (2) de andere taken die in de SERV gebeuren (Stichting Innovatie&Arbeid, Competent, ...) en die tevens inhoudelijke en functioneel worden aangestuurd door de SERV-raad en (3) de instanties die bij de SERV zijn gehuisvest (zie schema op de volgende pagina).

Het is dus niet zo dat de huisvesting van bijkomende adviesraden bij de SERV de positie van de SERV (-raad) of de sociale partners zou versterken.

Omgekeerd is het ook niet zo dat de huisvesting van bijkomende adviesraden bij de SERV een invloed heeft of kan hebben op de bevoegdheden en samenstelling van de SERV (Raad).

5.2. Inhoudelijke synergieën

Ten tweede neemt de autonomie van de instanties die bij de SERV zijn gehuisvest niet weg dat, zoals de ervaring met de MORA en de SAR WGG leert, er door de inbedding bij de SERV synergieën, schaalvoordelen en efficiëntiewinsten kunnen en moeten worden bereikt, logistiek maar ook en vooral inhoudelijk.

Zonder het vooruitzicht van die **inhoudelijke synergieën**, op niveau van de sociale partners door hun aanwezigheid in die andere raden en op niveau van de inhoudelijke werking van de secretariaten van de SERV en de SAR's die bij de SERV ingebed zouden worden (met name doordat die laatste met thema's bezig zijn die aanleunen bij het sociaal-economische zoals bv. mobiliteit, welzijn, landbouw en wonen), is de meerwaarde van een inbedding bij de SERV louter logistiek en bijgevolg beperkt. De SERV is immers geen vragende partij om te functioneren als MOD voor gelijk welke SAR.

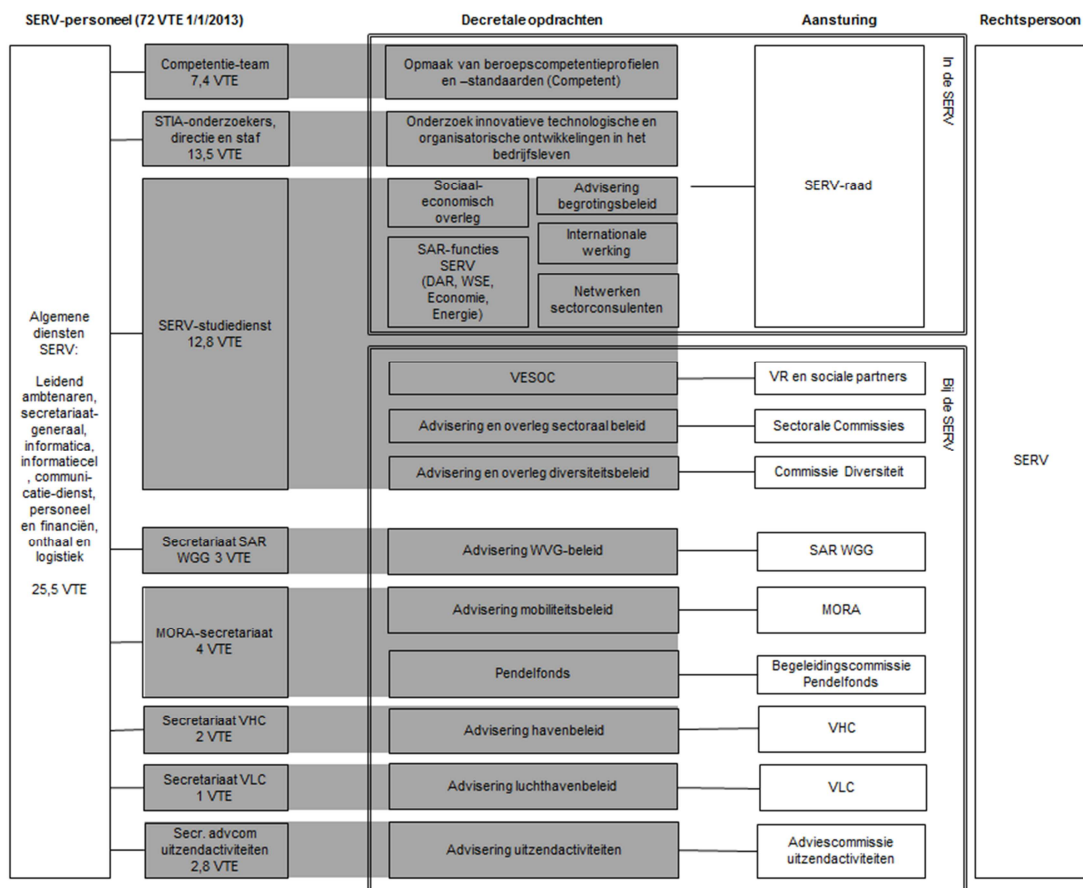
In die zin past een strategische adviesraad zoals de SAR CJSM of een gehandicaptenraad niet of veel minder bij de SERV dan de MORA of de SAR WGG. De SERV vraagt dan ook om t.a.v. deze adviesraden alternatieven te bekijken.

Daarnaast hangt ook hier veel af van de concrete modaliteiten van de inbedding bij de SERV van een andere adviesraad waarmee inhoudelijke synergieën mogelijk zijn, wil men de potentiële synergieën, schaalvoordelen en efficiëntiewinsten ook daadwerkelijk benutten.

5.3. Geschikt governance-model

Ten derde vraagt de SERV aan de Vlaamse regering om nadat de principiële beslissing is bevestigd over het onderbrengen van bijkomende strategische adviesraden bij de SERV, de nodige tijd en ruimte wordt voorzien om de concrete modaliteiten van die inbedding te regelen, in overleg met de Vlaamse regering en de adviesraden in kwestie. Doel moet zijn te komen tot een praktisch werkbaar en efficiënt model, zoals dat vandaag reeds bestaat voor de MORA en de SAR WGG.

Advies hervorming strategische adviesraden en overlegfora

688